

HARJUMAA IDAOSA

20. SAJANDI E HITUSPÄRANDI

INVENTEERIMINE

**Aegviidu vald, Anija vald, Jõelähtme vald, Kose vald,
Kuusalu vald, Kõue vald, Raasiku vald, Rae vald,
Viimsi vald, Kehra linn, Loksa linn**

Töö teostaja: Triin Ojari

Töö tellija: Muinsuskaitseamet

Tallinn, oktoober 2008

1. Töö piirkond

Harjumaa on Eesti suurim maakond ning tänu Tallinna kui ajaloolise keskuse paiknemisele maakonnas on siin rohkelt arhitektuuriajalooliselt olulisi objekte ning miljööalasid. Nõukogude perioodi puhul on oluline ka mitmete toonaste jõukate kolhoosi- või sovhoosikeskuste paiknemine maakonnas (S. M. Kirovi-nim. kalurikolhoos jt.).

Käesolevas töös on vaadeldud järgmiste Harjumaa idaosas paiknevate valdade 20. sajandi ehituspärandit:

Aegviidu, Anija, Jõelähtme, Kose, Kuusalu, Kõue, Raasiku, Rae, Viimsi, samuti Kehra ja Loksa linna.

2. Töö sisu ja metodoloogia

Harjumaal on riikliku muinsuskaitse all kokku 1271 arhitektuurimälestist. Väljaspool Tallinna on 20. sajandist kaitse alla võetud mõni üksik objekt (Kurtna katsejaam, Keila-Joa suvilad), antud töö raames inventeeritud valdades 20. sajandi mälestisi riiklikku registrisse kantud ei ole (v.a. mõned üksikud mõisakompleksi kuuluvad kõrvalhooned vmt.). Üldjoontes on mõisad, raudtee-ehitised ning militaarobjektid (Peeter Suure merekindluse rajatised), mille ehitusaeg jääb kohati ka käesoleva töö keskmeks olevasse 20. sajandisse, suhteliselt hästi uuritud ja arhitektuurimälestistena kaitse alla võetud objektid. Seda tüüpi hooned antud töös esile tõstetud pole. Samuti pole üldjuhul tegeldud tüüpsete üksikelamute või korterelamute paremini säilinud eksemplaride välja selgitamisega, kuna antud hoonete ehitusmahud on suured ja nt. kolhoosiasulate kortermaju ei ohusta lähitulevikus totaalne lammutus- või ümberehitusprotsess. Seega on antud töös keskendutud eelkõige unikaalsematele ühiskondlikele hoonetele või elamutele, samuti tööstushoonetele, mille säilimisprospektiivid on head ja mis esialgse hinnangu põhjal klassifitseeruvad arhitektuuriajalooliselt väärtuslikeks. Loomulikult saab igale objektile lõpliku hinnangu (tüübi, originaalsuse jm. kohta) anda kõigi maakondade inventeerimistulemuste taustal.

Info hoonete kohta pärineb olemasolevatest trükitud allikatest ning kohapealsest suulisest teabest, ulatuslikumaid arhiivitöid autorite ja täpsete aastaarvude osas läbi viidud ei ole.

Hoonete hindamisel on lähtutud järgmistest kriteeriumidest:

- kas on tegu tüüpilise või silmapaistva hoonega;
- milline on hoone tähtsus kohalikul/riiklikul tasandil;
- kui autentselt on hoone säilinud;
- milline on hoone elujõulisuse määr arvestades tema asukohta ja ümbruskonna sotsiaal-majanduslikku perspektiivi.

Hinnang hoone tehnilisele seisundile on antud esmase visuaalse vaatluse põhjal.

Töö on vormistatud välitööde kaartide kujul, iga objekti puhul on ära toodud tema täpne asukoht, katastriüksuse number, info hoone tüübi ja kasutuse kohta, arhitekt, projekteerimis- ja valmimisaeg (kui on teada), hinnang hoone väärtuslikkusele ning tehtud ettepanek kaitsmisviisi kohta. Iga hoone kohta on foto(d) praegusest olukorrast.

3. Pärandi kaitsmise tasandid ja -viisid

20. sajandi arhitektuuripärandi kaitsmise viisid ja järgnevas töös tehtud ettepanekud lähtuvad vastava töögrupi poolt Muinsuskaitseametile koostatud Eesti 20. sajandi arhitektuuri kaitsmise dokumendist (2008).

I RKM – Teha ekspertiis kaalumaks võimalust kaitseks riikliku kultuurimälestisena. Rakendada kõige olulisematele, paremas korras olevatele unikaal- ja tüüpobjektidele, millel on (või on lihtsalt leitav) funktsioon, tähtsaimad linnaruumi lõigud jmt.

II MKA – Kaitse tagab paiknemine muinsuskaitsealal (käesolevas töös sellised juhud puudusid).

III MVA – Miljööväärtusliku ala loomine. Suuremad alad ühetaolise väärtusliku hoonestusega, tüüpilised üksikobjektid (kooslustena), elamud. KOV saab kehtestada

nõuded miljöölal planeerimisele, ehitamisele ja rekonstrueerimisele. Võimalused tunduvad paindlikumad, kui kultuurimälestiste puhul.

IV – Võtta arvele, s.t esialgu mitte kaitse alla võtta, kuid jälgida arenguid ja vajadusel kaitsta. Ehitised ja rajatised, mille seadusega kaitsmine pole otstarbekas, kuid mis on olulised teadvustamise seisukohalt. Vastavast registrist on võimalik neid huvilistel leida, KOV-idele teemaplaneeringute jaoks välja pakkuda jmt.

V – Dokumenteerimine. Väärtuslike, kuid n.-ö. lootusetute hoonete puhul täisdokumenteerimine, teiste puhul inventeerimine.

4. Kokkuvõtteks

Üldiselt on kõigi inventeeritud objektide seisukord ning säilumisväljavaated head, kuna reeglina on Harjumaal tegu sostiaalselt ja maajnduslikult aktiivsete alevite või keskustega. Pigem ongi vajalik teatud kaitsemeetmete rakendamine just seoses aktiivse ehitustegevuse ja kinnisvaraarenduse survega (nt. Viimsi keskus, Jõelähtme ja Kuusalu valla rannakülad). Antud töö on esimeseks etapiks valitud objektidega hilisemal põhjalikumal edasi töötamisel.

Tööga juurde kuuluval CDl on fail lisapiltidega, samuti töö digitaalne koopia salvestatuna pdf formaadis.

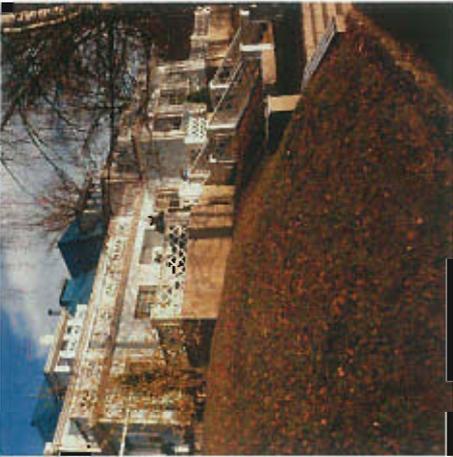

Triin Ojari

30. 10. 2008

Nr.	Aadress	Foto	Info	Väärtused	Ettepanekud
1.	<p>Uueveski 8, Aegviidu alev, Aegviidu vald</p> <p>Kat. nr. 11201:005:0010</p>		<p>Harju KEK-i puhkemajad. Arh. Toomas Rein, Proj. 1978, valm. 1983.</p> <p>Kuuest puhkemajast koosnev grupp on säilinud originaalkujul, suuremaid muudatusi tehtud eo ole.</p> <p>Hetkel kasutamata, asukohta ja omaniku huvipuudust arvestades on kompleksi hävimine/ümber ehitamine tõenäoline.</p>	<p>Ajastuomases postmodernistlikus stiilis originaalne kompleks, nõukogude puhkemajandusele tüüpilise nn. asutuse puhkekodude hea näide.</p>	<p>Võtta arvele, kaaluda võimalust kaitseks riikliku kultuuri-mälestisena.</p>

<p>2.</p>	<p>Uueveski 5, Aegviidu alev, Aegviidu vald Kat. nr. 11201:005:0036</p>		<p>Harju KEK-i puhkemajade ühiskondlik hoone (?) Valm. 1980. a-tel.</p>	<p>Äärmiselt lopsakas postmodernistlikus laadis hoone, kus seguneb nii vermakulaarse arhitektuuri võtted kui pehmevorme postmodernism. Esindab vabavormset ja ebakonventsionaalset puhkearhitektuuri, üks postmodernist- liku mängulisuse ja vormiveidruse puhtamaid näiteid.</p>	<p>Võtta arvele, kaaluda võimalust kaitseks riikliku kultuuri- mälestisena.</p>
-----------	---	--	---	--	---

<p>3.</p>	<p>Nelijärve tn. 4, Aegviidu alev, Aegviidu vald Kat. nr. 11201:005:0027</p>	 	<p>Nelijärve puhkekeskus, endine Turistide Kodu. Arh. Artur Perna, valm. 1938.</p> <p>Hoonest tegutseb puhkekeskus ka praegu, tegu on nn. Pääsu Villaga suuremast, paljude hoonetega Nelijärve puhkekompleksist.</p> <p>Hoone on 2003. a. põhjalikult renoveeritud ning kogu välisviimistlus on uuendatud. Juurdeehitusi tehtud ei ole.</p>	<p>Üks 1920-30. a-te turismpromaganda sümbolhooneid, märk Aegviidu kui suvituskoha arengust ja ideaalidest.</p> <p>Arhitektuurikeelelt saksapärase, rohkete romantiliste detailidega, järveni laskuvate terrasside ja treppide abil loodusega hästi seostatud hoone.</p> <p>Ehkki originaalsetest välisdetailidest palju säilinud pole, on hoone heas korras ja populaarne majutuskoht.</p>	<p>Võtta arvele või dokumenteeri.</p>
-----------	--	--	---	---	---

Nr.	Address	Foto	Info	Väärtused	Ettepanekud
4.	Kreutzwaldi 1, Kehra linn, Anija vald Kat. nr. 29001:004:0004	 <p>1. Esivaade</p> <p>2. Tagavaade</p> <p>3.</p>	Administratiiv- hoone, endine Kehra sovhoosi kontor-klubi. Arh. Vilen Künnapu, 1984– 1990. Alates 1994. a.-st Kehra koguduse omandis, mitmeotstarbeline kirikuhoone.	Pikk horisontaalne neofunktsionalistlik administratiivhoone linnakeskuses, Jägala jõe kaldal. Maastikku sobitava valge hoone ilmeajaks on erikujulised aknad ja nende rütm, hoone keskosa sammastele tõstetud, pääsuga maja taha (foto 2).	Võtta arvele, kaaluda ekspertiisi tegemist kultuuri- mälestiseks võtmiseks.
			Hoone esifassaadis laiendati 1998-2000 klaasist, madalat etteulatuvat endist sööklaua, kuhu on rajati koguduse saal (sisearh. Thea Kant).	Üldine seisukord hea, hoone on aktiivses kasutuses.	

5.	<p>Anija tee 10 Kehra linn, Anija vald</p> <p>Kat. nr. 29001:002:0080</p>		<p>Kehra paberi- ja tselluloosivabriku hooned. Arh. Johan Ostrat, Roman Koolmar, ins. K. Zeren, proj. 1936, valm. 1937-1938</p> <p>Alates 1995. a-st AS Tolaram Grupi omanduses olev Kehra paberivabrik Horizon.</p> <p>Nõukogude perioodil ja kaasajal osaliselt ümber ehitatud tehasekompleks, kus säilinud 1937. aastal valminud paekivist võimas tehasekorpus.</p>	<p>Üks suurejoonelisemaid Eesti Vabariigi aegseid tehasekomplekse, kvaliteetselt ehitatud ja ajastuomaste paefunktsionalismile tüüpiliste detailidega, ratsionaalse ülesehitusega hoone. Raudbetoonist vahelaed, lamekatused j.m.</p>	MVA- luua miljööväärtuslik ala.
----	---	---	--	---	---------------------------------

<p>6.</p>	<p>Tisleri, Paberi ja Tehase tänava elamud, Kehra, Anija vald</p> <p>Kat. nr-d 29001:001:0110; 29001:001:0120 29001:001:0130; 29001:001:0140 29001:001:0150; 29001:001:0160; 29001:001:0170</p>	 <p>1. Elamu Paberi tn.</p> <p>2. Elamu hoovivaade.</p> <p>3. Elamud Paberi tn.</p>	<p>Kehra paberivabriku tööliste ja meistrite elamukvartal, 1937-1938. Arh. Johan Ostrat (?)</p> <p>Koosneb 15 samatüübilisest, ühe trepikojaga 2-korruselisest elamust, igauks ümbritsetud aiaga.</p>	<p>Terviklikku tehasekompleksi juurde kuuluvad tööliste korterelamud on krohvimata tellisestitega, madala kaldkatusega hooned. Kahekorruselised elamud on dekoreeritud räästaaluste madala friisi ja madalate nurgaliseenidega, tänavafassaadi peamiseks ilmetajaks on poolkaarja aknaga lõppev kõrgem trepikojamaht.</p> <p>Hooned on säilinud algsel kujul, juurdeehitusi tehtud ei ole (va. väiksemahulised katuse väljaehitused mõnel majal) ja kõik on kasutusel elamutena.</p>	<p>MVA- luua miljööväärtuslik ala.</p>
-----------	--	---	--	--	--

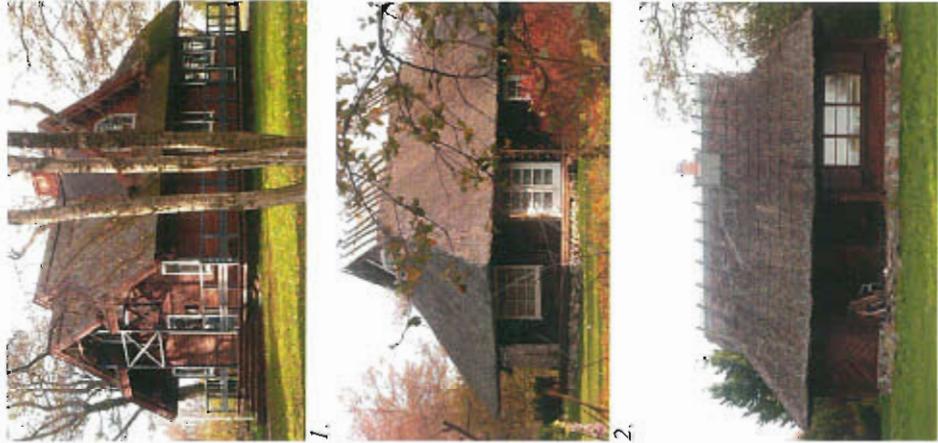
7.	<p>Anija mnt. 10, Kehra, Anija vald Kat. nr. 29001:002:0080</p>	 <p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p>	<p>Kehra paberivabriku kontorihoone. Arh. Arh. Johan Ostrat, Roman Koolmar, valm. 1937-1938</p> <p>Praegu samuti kasutusel Horizon tselluloosivabriku peahooneena.</p>	<p>Ajastuomases, paeafunktsionalismile omaste võtetega ilместatud hoone, mille Anija mnt. poolset peafassaadi sümmeetrilisust rõhutab keskne sammastele toetuva varikatusega sissepääs ning kõrgem, kolme ümaraknaga keskmine fassaadiosa. Fassaadikujunduse horisontaalsust rõhutavad tumeda terrasiitkrohviiga kaetud akendevahelised osad.</p> <p>Kvaliteetselt teostatud ja algsetel kujul, hästi säilinud administratiiv- hoone, mis täiendab paberivabriku kompleksi.</p>	<p>MVA- luua miljööväärtuslik ala.</p>
----	---	--	--	---	--

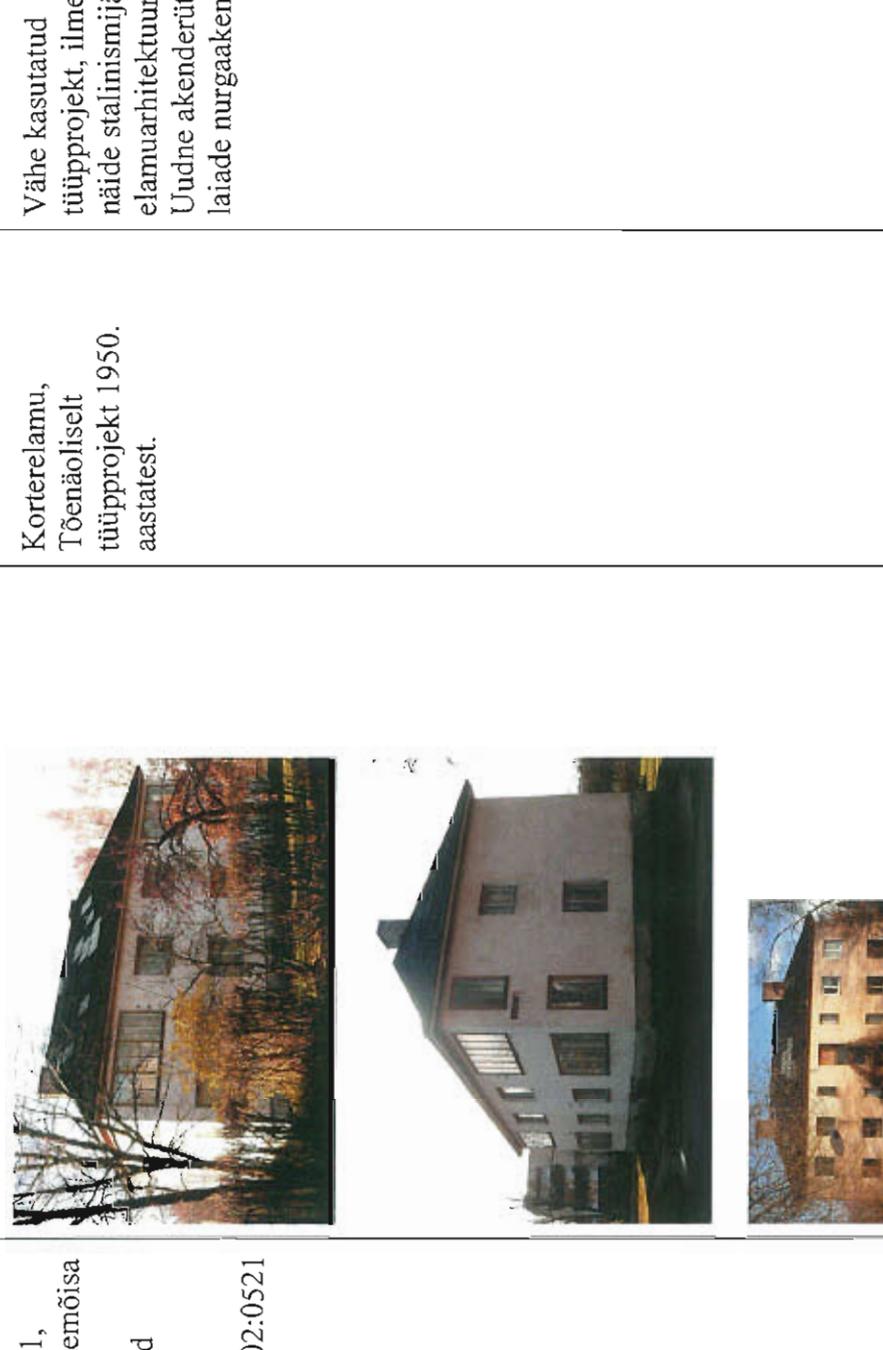
8.	<p>Raja tn, Kehra, Anija vald</p> <p>Kat. nr. puudub, Koordinaadid: X: 6579243 Y: 576141</p>	 <p>1. <i>Otsavaade.</i></p> <p>2. <i>Külgyvaade Raja tn-lt.</i></p> <p>3. <i>Sisevaade (foto 1929).</i></p>	<p>Kehra baptistikoguduse vana palvela. Valmis 1900, hävis 1944. a. tulekahjus, taastati algsel kujul 1949. a. Alates 1990-ndate keskpaigast kolis kogudus uude majja Kehra südames (Kreutzwaldi 1)</p>	<p>Arvestades säilinud selletüübilise puidust palvemajade vähesust on tegu unikaalse sakraalhoonega, mille täpne algilme ja hilisem taastamisprojekti täpsus II maailmasõja järel pole siiski teada. Hoone on heas korras, püstlaudisega kaetud viilkatusega pikihoone poolkaarjate otsa- ja külgsissepääsudega. Otsafassaadi viilpealsel ristikujulise motiiviga aken. Mitmed detailid (uksed, kaaraknad) tõenäoliselt hilisemad.</p>	<p>Võtta arvele või dokumenteerida.</p>
----	--	--	---	--	---

<p>9.</p>	<p>Pillapalu küla, Anija vald</p> <p>Kat. nr. 14001:003:0004 14001:003:0850 14001:003:0075 14001:003:0027 14001:003:0028 14001:003:0020</p>		<p>Pillapalu uudisasundus, 1935-1937. Arh. Erika Nõva.</p> <p>Algselt umbes 45 talust koosnenud küla rajati Asundusameti uudisasunduste riikliku programmi raames uudismaale. Nõukogude aja lõpust alates on küla aegamisi hääbunud, alles on umbes 15 talu. Päris projekti-kohaselt pole maju kunagi valmis ehitatud, tänaseks umbes pooled säilinud ka tümber ehitatud. 1940. a. valminud Pillapalu koolimaja on täiesti varemeis.</p>	<p>Tervikliku kava järgi välja ehitatud uudisasundus, 1930. aastate II poole rahvusliku ideoloogia ja põllumajanduspoliitika väljapaistev näide.</p> <p>Näide ka Asundusameti nn. koosehitustüübi ulatuslikust rakendamisest, hooned esindavad olulist etappi moodsa taluarhitektuuri ja maaehituse kujunemisel.</p> <p>Küla kõrvalise asukoha ja põllumajandusliku perspektiivi puudumise tõttu on hoonete säilimine või renoveerimine esialgsel kujule vastavaks äärmiselt küsitav.</p>	<p>Võtta arvele või dokumenteerida.</p>
-----------	---	--	--	---	---

<p>10. Pillapalu küla, Anija vald</p>		<p>Kristjan Palusalu talu Pillapalus. Arh. Erika Nõva, 1936.</p> <p>Olympiavõitjale kingitud 40 ha suurune talukoht koos hoonetega, oli kavandatud küla esindusliku näidistaluna.</p> <p>Erandlikult on elu- ja kõrvalhooned planeeritud eraldiseisvatena.</p> <p>Hoone on säilinud oma esialgsel kujul, vahetatud katusekattematerjal (eterniit), Palusalu perekonna valduses.</p>	<p>Esinduslik ja arhitektuurselt detailirikas näide 1930. a-te moodsast taluarhitektuurist, Erika Nõva üks silmapaistvamaid elamuid. Oluline ka Eesti kultuuriloo ja spordiajaloos kontekstis.</p> <p>Hoone on heas korras ja hooldatud.</p>	<p>Võtta arvele, kaaluda võimalust kaitseks riikliku kultuuri-mälestisena.</p>
--	--	---	--	--

Nr.	Aadress	Foto	Info	Väärtused	Ettepanekud
11.	Neeme küla, Jõelähtme vald Kat. nr. 24505:001:0686	 <p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p>	Neeme algkool, Arh. August Volberg, Proj. 1934-1935, valmis 1936. Hästi säilinud koolihoone, olnud kasutusel koolina, lühemat aega ka elamuna. Praegu Neeme algkool.	Tegu on kohalikus küla ja piirkonna tasandil olulise hoonega, hästi säilinud Põllutöökoja Ehitustalituses kavandatud koolimaja. Mõningad muudatused esialgse viimistlusega võrreldes: paigaldatud kivikatust imiteeriv plekk-katus, peaukse kohale kujundatud uus poolkaarjas varikatus.	RKM- Teha ekspertis kaalumaks või- malust kaitseks riikliku kultuuri- mälestisena.

<p>12.</p>	<p>Suvila tee, Kaberneeme küla, Jõeähtme vaid</p> <p>Kat. nr-d 24505:005:0070 24505:005:0030 24505:005:0040 24505:005:0004 24505:005:0080 24505:005:0060 24505:005:0050</p>	 <p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p>	<p>Aianduskooperatiiv „Kaberneeme“ suvilad. Arh. Ado Eigi, Proj. 1975-78, enda elamu (<i>foto 1</i>) proj. 1982, valmis 1990- ndatel.</p>	<p>Kaheksast suvilast koosnev elamugrupp mere ääres. Kõik elamud v.a. arhitekti enda suvila (<i>foto 1</i>) on lahendatud rahvusliku arhitektuuri järgivana, rookatustega ja palkehitust imiteerivalt.</p> <p>Kooperatiiv hästi säilinud, üks elamu osaliselt ümber ehitatud.</p>	<p>- MVA- luua miljööväärtuslik ala</p>
------------	---	--	---	---	---

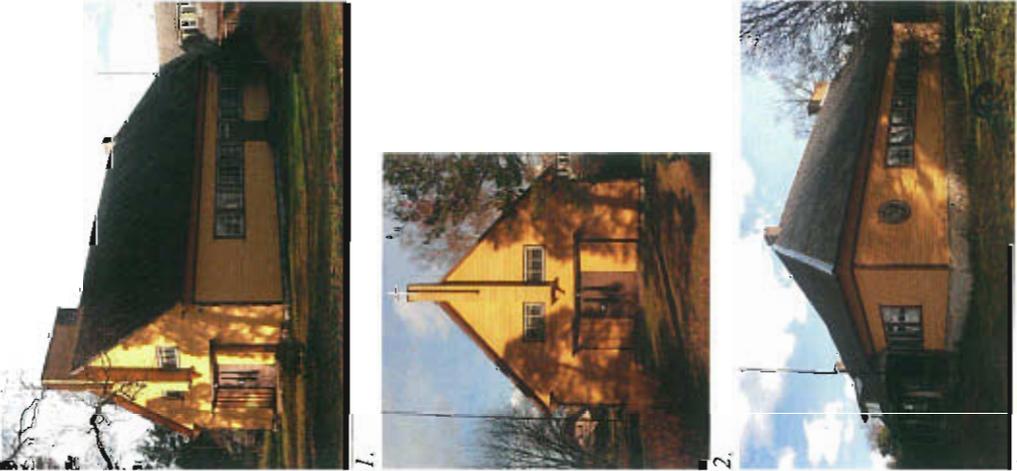
Nr.	Address	Foto	Info	Väärtused	Eftepanekud
13.	Kase tn. 1, Kose-Uuemõisa alevik, Kose vald Kat. nr. 33701:002:0521		Kortereelamu, Tõenäoliselt tüüpprojekt 1950. aastatest.	Vähe kasutatud tüüpprojekt, ilmekas näide stalinismijärgsest elamuarhitektuurist. Uudne akenderütm väga laiade nurgaakendega.	Võtta arvele, dokumenteerida.

14.	<p>Kase tn. 4,6,8, Kose-Uuemõisa alevik, Kose vald</p> <p>Kat. nr-d: 33701:002:0660 33701:002:0092 33701:002:0105</p>		<p>Korterelamute grupp, Tüüproj., 1970. a-d.</p>	<p>Hästi säilinud kolmest elamust koosnev korterelamugrupp, elamud paiknevad tänava suhtes diagonaalselt. Napp välisviimistlus rõhub punase tellise ja valge silikaatkivi kontrastile, fassaade ilmestavad eelkõige erikujuliste akende rütm.</p> <p>Ajastuomase massarhitektuuri näide, asub vaikes alevikus, heakord ja hooldusaste head.</p>	<p>Võtta arvele, dokumenteerida.</p>
-----	---	--	--	---	--------------------------------------

<p>15.</p>	<p>Pikk tn. 19, Kose alevik, Kose vald Kat. nr. 33702:003:0037</p>		<p>Kauplusehoone, 1920. aastad (?)</p> <p>Kose keskues asuv kahekorruline puidust hoone. Välisvooder, katus, uks jpt. detailid vahetatud, samas olulisemaid juurde- või ümberehitusi tõenäoliselt tehtud ei ole.</p>	<p>Aleviku keskust määratlev kogukas puiihoone, mille välisfassaade ilmestavad heledad nurga- ja aknaliistud, ukse kohal voluutidele toetuv kitsas varikatus. Aleviku nn. argiarhitektuuri ehe näide.</p>	<p>Võtta arvele, dokumenteerida.</p>
-------------------	--	--	--	---	--------------------------------------

<p>16.</p>	<p>Pikk tn. 16, 18 Kose alevik, Kose vald</p> <p>Kat. nr-d: 33702:003:2040 33702:003:2030</p>		<p>Kortterelamud, tüüproj., 1950. aastad.</p>	<p>Kahest elamust koosnev stalinistlik elamugrupp Kose keskuses. Elamud on säilinud algkujul, mingeid ümberehitusi tehtud ei ole (v.a. osaliselt välja vahetatud aknad).</p> <p>Mitmekestistab Kose aleviksust arhitektuuriajaloolises plaanis, alevisse sobiv väiksemastaabilised elamud, ajastu elamuarhitektuuri ehedad näited.</p>	<p>Võtta arvele, dokumenteerida.</p>
------------	---	--	---	--	--

Nr.	Address	Foto	Info	Väärtused	Ettepanekud
17.	Valkla küla Kuusalu vald Kat. nr.-d 35201:001:0810 35201:001:0021 35201:001:0110	 <p>1.</p> <p>2.</p>	<p>Kolmest suvilast koosnev kompleks, neist üks praegu puhkekeskus "Valkla rand". Arh. Ernst Kesa, 1930. a-te lõpp (1938?).</p> <p>Kolmest suvilast kaks on praegu eraomanduses, neist üks tugevalt ümber ehitatud. Ühes tegutseb puhkekeskus „Valkla rand“, hoone on renoveeritud ja viimistlust muudetud.</p>	<p>Omapärase romantilis-traditsionalistliku arhitektuuriga suvilaterühm, eripärased nii oma tüübilt kui mahult (3-korruselised kõrge kivisokliga hooned).</p>	<p>Võtta arvele.</p>

<p>18.</p>	<p>Soodla tee 12, Kuusalu alevik, Kuusalu vald Kat. nr. 35201:004:1540</p>	 <p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p>	<p>Kuusalu Vennastekoguduse palvela. Arh. August Volberg, Edgar Velbri, 1935</p> <p>Hoone on endiselt kasutusel palvemajana, hiljuti korrastatud, säilinud oma originaalikujul.</p>	<p>Unikaalne hoonetüüp, moodne sakraalhoone. Puidust ühekorruuselise viilkatusega pikihoonne, mida ilmestavad mitmed funktsionalismile omased võtted (lindiks ühendatud aken, illuminaator- aken), otsafassaadi rõhutab astmeline ristiosa viilul.</p> <p>Heas korras ja algses kasutuses hoone.</p>	<p>Tellida ekspertiis kultuurimä- lestiseks tunnistamiseks.</p>
-------------------	--	--	---	--	---

19.	<p>Pudisoo küla, Kuusalu vald Kat. nr. 35203:001:0970</p>		<p>Elamu, nüüd Pudisoo külastemaja, valminud 1930. a- te alguses (?). Väidetavalt endisele piiritusekuningale kuulunud suur elamu. Hetkel kasutusel samuti külastemajana, krundile rajatud veel mitmeid erinevaid ööbimis- ja puhkemaju ning kõrvalhooneid.</p>	<p>Mahukas puidust kahekorruseline hoone murdkelpkatusega evib ajastuomaseid juugendlikke jooni, küla suurimaid hooneid. Hästi säilinud hoone, vahetatud katus ja ilmselt muudetud kohati ka akende raamijaotust jm. detaile. Tänu heale asukohale on tõenäoline hoone tegutsemine endises funktsioonis, s.t. majutuskohana.</p>	Võtta arvele
-----	---	--	---	--	--------------

20.	<p>Salmistu küla, Kuusalu vald</p> <p>Kat. nr. 35201:002:1270</p>	 <p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p> <p>4.</p>	<p>„Tööstusprojekti“ puhkebaas, nüüd „Suurekivi“ hostel. Arh. Kalju Valdre, 1969.</p> <p>Hoonetekompleks on tegutsenud majutusasutusena kuni tänaseni, renoveeritud 1999-2001, heas korras.</p>	<p>Väga hästi säilinud ajastuomase arhitektuurikeelega puhkebaas. Koosneb madalatest ühekorruselistest lihtsa konstruktsiooniga puitehitistest: söögisaal (<i>foto 1</i>), majutushoone (<i>foto 2</i>) ja saunamaja (<i>foto 3</i>). Hooned on hästi maastikku paigutatud, avarad klaaspinnad ja tume-hele välisviimistlus on 1960-ndate arhitektuurikeelega lemmikvõtteid.</p> <p>Omab häid väljavaateid endises funktsioonis jätkamiseks</p>	<p>Võtta arvele, kaaluda eksperimenti tegemist kultuuri-mälestiseks võtmiseks.</p>
-----	---	--	---	---	--

21.	<p>Aedla talu, Muuksi küla, Kuusalu vald</p> <p>Kat. nr. 35203:001:0325</p>		<p>Aedla talu, arh. August Volberg, valm. 1931</p> <p>Hoone on arhitekti perekonna valduses, hästi oma algkujul säilinud ja eeskujulikult hooldatud kompleks.</p> <p>August Volbergi sünnikodu Toomani kõrvale rajatud maja ehitas Volbergi onu Joosep Volberg.</p> <p>Tegutseb turismitaluna.</p>	<p>Tegu on arhitektuuriselt silmapaistva ja detailideni väga hästi säilinud elamuga, kus arhitekt A. Volberg on kasutanud mitmeid tüüpilisi elemente nagu kõrge katus, lihtne maht, korrapärane akende rütm jne.</p> <p>Unikaalse moodsa taluhoonena on oluline nii arhitektuuriajaloolises kui kultuurilises plaanis.</p>	<p>Teha ekspertiisi kultuuri-mälestiseks tunnustamiseks.</p>
-----	---	---	--	--	--

<p>22.</p>	<p>Pikakose, Valgejõe, Kuusalu vald Kat. nr. 42301:005:0680</p>		<p>Elamu, suvekodu. Arh. Hanno Kompus, proj. 1925, valmis 1928. „Estonia“ muusikute Helmi ja Karl Viitoli suvemaja, hiljem luuletaja ja harrastus-kunstniku Laine Sundja kodumuu-seum. Kultuurilooliselt väga tuntud ja armastatud koht, asub äärmiselt looduskaunis kohas Valgejõe käärus. Praegu perek. Sundjate elamu-suvekodu.</p>	<p>Väga hästi säilinud unikaalne rahvusromantilises laadis villa Valgejõe kaldal, hea näide omaaegsest privaatsest suvila- või villaarhitektuurist. Hoone on perekonna valduses ja väga hästi hooldatud, heas tehnilises seisukorras.</p>	<p>Teha ekspertiis kultuuri-mälestiseks tunnista-miseks.</p>
------------	---	--	--	--	--

<p>23.</p>	<p>Joaveski küla, Kuusalu vald Kat. nr. 42301:005:0109</p>	 	<p>Joaveski papiabrik ja hüdroelektrijaam, valm. 1898.</p> <p>Praegu on paekivist papiabriku hoone lagunenud ja varemetes, hüdroelektrijaam taastati</p> <p>Keskkonna- ministeeriumi poolt ja töötab.</p>	<p>Uhke paekivist tööstusarhitektuuri näide, ajastuomaselt viimistlemata paefassaad ja tellisest kaarjate aknasillustega hoone. Moodustab koos hüdroelektrijaamaga tervikliku kompleksi.</p> <p>Tehasehoone tugevalt lagunenud, osaliselt puuduvad katused. Paeseinad heas seisukorras, kompleks võimalik konserveerida.</p>	<p>Võtta arvele.</p>
------------	--	---	---	--	----------------------

24.	<p>Viinistu küla, Kuusalu vald</p> <p>Kat. nr. 42301:003:0465</p>		<p>Viinistu 6- klassiline algkool, valm. 1928.</p> <p>Praegu seisab tühi ja mahajäetuna, seetõttu ka tehniline seisund halb.</p> <p>Säilitanud oma esialgse ilme, v.a. nõukogude ajal paigaldatud eterniitkatus.</p>	<p>Suur ja uhke välisilimega külakool kunagises rahvarohkes rannakülas, 1920. aastatele omane arhitektuurikeel, ruudukujulised tiheda ruudustikuga aknad, püstlaudadest ja – liistudest välisvooder, sümmeetriline põhiplaan kõrgema keskosaga, kõrge kelpkatus. Iseloomulikud poolkaarja ülaosaga uukaknad katusel.</p> <p>Tegu on piirkonna arhitektuuriselt ühe silmapaistvama säilinud koolimajaga 1920. aastatest, mis seisab kasutuseta ja on seetõttu ohustatud olukorras.</p>	Võtta arvele.
-----	---	--	--	---	---------------

<p>25.</p>	<p>Vihasoo küla, Kuusalu vald Kat. nr. 42301:004:0330</p>		<p>Vihasoo keskusehoone. Arh. Krista Karu, EMP proj. 1976, valm. 1981. End. Loksa kolhoosi keskus, praegu seisab kasutuseeta, tühjana. Tehniliselt rahuldavas seisukorras, funktsiooni puudumise tõttu väikekohas ilmselt raske leida uus kasutus, mis vastaks olemasolevale ruumiprogrammile.</p>	<p>Raskepärane ja monumentaalse arhitektuuri laadiga hoone on suletud ilmega, domineerivad ilma akendeta poolkaarjad trepikoja- ja saalimahud. Ajastule tüüpiline mahukas ja mitmefunktsiooniline keskusehoone teostatuna arhitektuuriselt kõrgel tasemel.</p>	<p>Võtta arvele.</p>
------------	---	--	--	---	----------------------

Nr.	Address	Foto	Info	Väärtused	Ettepanekud
26.	Tallinna tn. 47a, Loksa linn Kat. nr. 42401:005:0099		<p>Loksa kultuurimaja, valm. 1953.</p> <p>Stalinistliku tüüpprojekti (?) järgi valminud kultuurimaja, kus hetkel tegutseb ka Loksa muusikakool.</p> <p>Hoone on säilinud oma algkuul, vahetatud on vaid katusematerjal (profilplekk).</p>	<p>Monumentaalne ajastuomases stalinistlikus laadis keskusehoone, esindab stiili n.-ö. vähemdekoreeritud laadi. Sümmeetrilise plaaniga hoone siledaid seinapindu ilmestavad keskosa poolsambad ning ümmarguse avaga frontoon, maja tagafassaadil eendub saalimaht.</p> <p>Hästisäilinud kultuurimaja, esindab ajastuomast arhitektuuri laadi, määratleb visuaalselt olulisena linna keskosa.</p>	Võtta arvele.

<p>27.</p>	<p>Tallinna tn. 47, Loksa linn</p> <p>Kat. nr. 42401:005:0098</p>		<p>Loksa algkool, valm. 1929.</p> <p>Nüüd Loksa I keskkooli algklasside maja. Tegutsenud kogu aeg koolina. Säilinud algkujul, ehkki mõned aastad tagasi põhjalikult renoveeritud (plekk-katus, plastaknad jm.) ja sellega muutunud ka suur osa algsest välisviimistlusest.</p>	<p>Esinduslik koolihoone 1920. aastate lõpust, esindab ajastuomast arhitektuuri laadi, määratleb visuaalselt olulisena linna keskosa.</p>	<p>Võtta arvele.</p>
------------	---	--	--	---	----------------------

28.	<p>Tallinna tn. 47. Loksa linn</p> <p>Kat. nr. 42401:005:0098</p>		<p>Loksa keskkool, valm. 1950. aastate alguses.</p> <p>Praegu Loksa I Keskkool.</p> <p>U-kujulise plaaniga ajastuomane koolihoone, 1970. aastatel tehtud mahukas juurdeehitus ühiselamu ja spordikompleksi näol.</p> <p>Juurdeehitused tehtud siiski hoone põhimahust visuaalselt lahusolevatena. Heas korras hoone, vahetatud katusematerjal (profiilplekk), paigaldatud uued plasraamis aknad ja välisuks.</p>	<p>Monumentaalne ajastuomases stalinistlikus laadis koolihoone, esindab stiili n.-õ. vähemdekoreeritud laadi. Sümmeetrilise plaaniga hoone siledaid seinapindu ilmestavad seinanurgakvaadrid ning keskosa kolmnurkfrontoon, maja tagafassaadil eendub kaks tiiba.</p> <p>Hästisäilinud hoone, esindab ajastuomast arhitektuuri laadi, määratleb visuaalselt olulisena linna keskosa.</p>	Võtta arvele.
-----	---	--	--	--	---------------

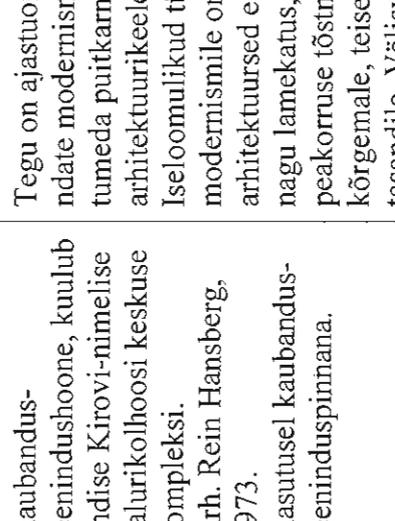
<p>29.</p>	<p>Tallinna tn. 18, Loksa linn Kat. nr. 42401:005:0014</p>		<p>ETKVL-i Lahemaa kaubamaja, valm. 1970. a-tel. Ajastuomane avarate aknapindade ja rõhtsate puiduga viimistletud tripudega hoone Loksa keskses, Praegu suletud ja seisab kasutuseta, seega võib arvata, et hoone on kavas ümber ehitada /lammutada.</p>	<p>1970. aastate arhitektuurilaadile omane lihtsavormiline kahekorruseline hoone, esindab toonast ETKVL-i kaubamaja tüüpi. Hästi säilinud, olulisemaid muudatusi välisviimistluses tehtud ei ole. Rahuldavas tehnilises olukorras.</p>	<p>Võtta arvele.</p>
------------	--	--	--	--	----------------------

<p>30.</p>	<p>Tallinna tn. 49, Loksa linn Kat. nr. 42401:005:0037</p>	 	<p>Loksa bussijaam, valm. 1937. Paregu kasutusel bussijaamana, samuti tegutsevad hoones mh. Hansapank ja konstaablipunkt. Hoone on säilinud oma esialgsel kujul, ehkki pikaajsest hooldamatusest tulenevalt on tellisfassaad tugevalt amortiseerunud.</p>	<p>Unikaalne hoonetüüp, 1930. aastate bussijaam. Stiililiselt funktsionalistlik hoone teatud <i>art déco</i> sugemetega (varikatuse alused postide kujundus, alumise korruse akende eenduv raamistus, suur kiri LOKSA jm.) Väärrib tähelepanu kui üks väheseid säilinud sellelaadseid hooneid, arhitektuuriselt tasemel teostusega. Linna üks sümboloid, määratleb visuaalselt olulisena linna keskosa.</p>	<p>Võtta arvele, kaaluda võimalust kaitseks riikliku kultuuri-mälestisena.</p>
------------	--	---	---	---	--

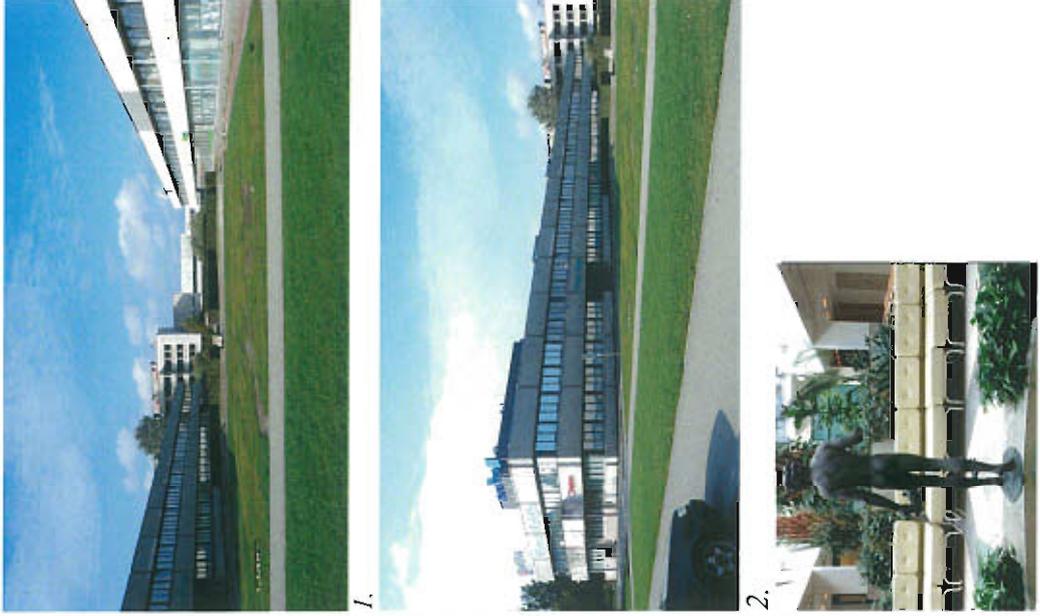
Nr.	Address	Foto	Info	Väärtused	Ettepanekud
31.	Tallinna mnt. 24, Aruküla, Raasiku vald Kat. nr. 65101:003:0415	 <p>1.</p> <p>2.</p>	<p>Aruküla keskusehoone. EMP tüüpproj. 264-12-37, arh. Maie Penjam. Proj. 1971, valm. 1976.</p> <p>Praegu kasutusele Raasiku vallavalitsuse administratiivhoonena, kus asub ka kohalik konstaablipunkt, kultuuriselts jm.</p>	<p>Suurejooneline Tallinna-lähedane aleviku keskusehoone. Omapärasele astmeliselt tõusvale saalikorpusele liitub lihtne geomeetiline kahekorruline bürooplokk. Välisviimistluses kasutatud heledat tellist ja akendevahelisel osal tumedat püstlaudist.</p> <p>Üldine seisukord hea, hoone on aktiivses kasutuses.</p>	Võtta arvele.

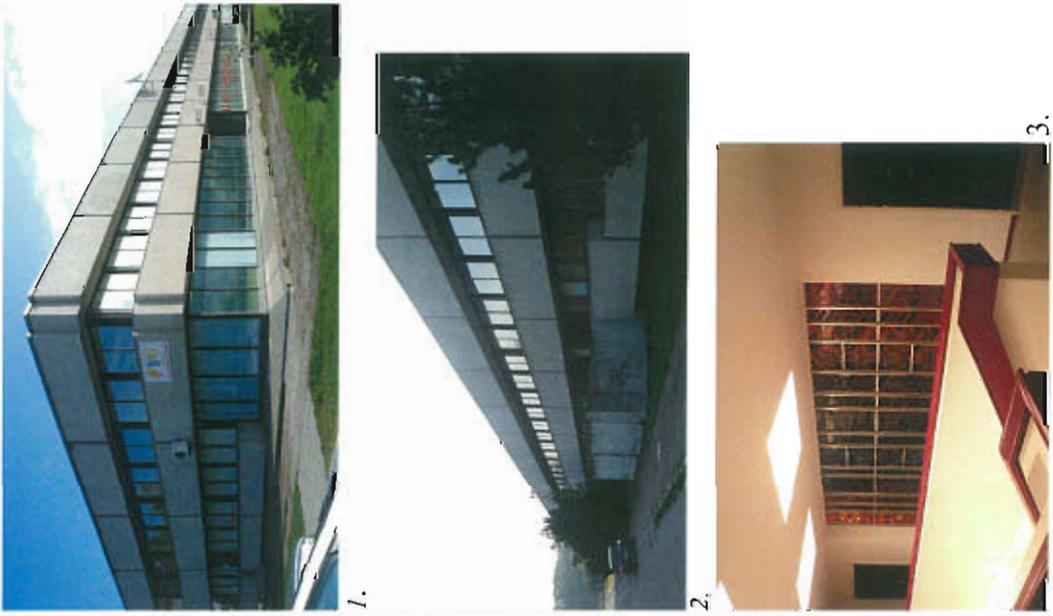
32.	<p>Tallinna mnt. 2, Raasiku, Raasiku vald</p> <p>Kat. nr. 65101:007:0340</p>	 <p>1.</p> <p>2.</p>	<p>Raasiku apteegihooned, 1920. aastad.</p> <p>Nüüd kasutusel postkontorina.</p> <p>Hoonet on renoveeritud, paigaldatud plastaknad, uus välisüks jm. Säilinud tõenäoliselt algne kivikatus.</p>	<p>Esinduslik puudust traditsionalistlikus stiilis hoone</p> <p>Raasiku keskuses</p> <p>Pikihoonete liitub otsafassaadis sissepääsuga trepikoda, iseloomulik kõrge kelpkatus, poolkaarjad pööninguaknad, laiad tiheda ruudustikuga aknad.</p> <p>Hoone asub aleviku keskuses, on ühiskondlikus kasutuses – hea eeldus hoone kvaliteetseks renoveerimiseks.</p>	Võtta arvele.
-----	--	--	---	--	---------------

Nr.	Address	Foto	Info	Väärtused	Ettepanekud	
33.	Kooli 18, Lagedi, Rae vald (Kat. nr. puudub!)	 <p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p>	<p>Lagedi põhikool. Arh. August Volberg, 1936-1938.</p> <p>Kasutusel koolina, hoonele on tehtud 1964. a. mahukas kahekorruseline juurdeehitus.</p>	<p>Ajastuomane L-kujulise põhiplaaniga algkoolihoone, kõrge kelpkatuse ja ärklikorrusega. Iseloomulik on funktsionalistliku nurgaakna (foto 2) ja ümmarguse kana lisamine muidu traditsioonilise arhitektuurikeelega hoonele.</p>	<p>Võtta arvele, kaaluda võimalust kaitseks riikliku kultuuri- mälestisena.</p>	<p>Üldine seisukord hea, hoone on aktiivses kasutuses. Paigaldatud sobimatu, kiviimitat- siooniga tume plekk- katus.</p>

Nr.	Address	Foto	Info	Väärtused	Ettepanekud
34.	Rohuneeme tee 2, Haabneeme, Viimsi vald Kat. nr. 89001:010:0693		Kaubandus- teenindushoone, kuulub endise Kirovi-nimelise kalurikolhoosi keskuse kompleksis. Arh. Rein Hansberg, 1973. Kasutusel kaubandus- teeninduspinnana.	Tegu on ajastuomase, 1970- ndate modernismile omase tameda puitkarniisiga ja napi arhitektuurikeelega hoonega. Iseloomulikud tüüpilised modernismile omased arhitektuursed elemendid nagu lamekatus, lintaken, peakorruse tõstmine kõrgemale, teise korruse tasandile. Välisviimistluses domineerib hele krohv, tume puitlaudis, klaas. Hoone kuulub arhitektuurselt silma-paistvasse endise Kirovi-nim. kalurikolhoosi keskasula ansambliisse, on rahuldavas tehnilises seisukorras ja on kergelt kohandatav kaasaja kaubandus- või teenindusasutuse funktsioonidele.	Luua miljööväärtuslik ala, võtta hoone arvele.

<p>35.</p>	<p>Kaluri tee 5, Haabneeme, Viimsi vald (Kat. nr. puudub!)</p>		<p>Administratiivhoone, endise Kirovi-nimelise kalurikolhoosi keskuse kompleksi peahoone. Arh. Rein Veber, proj. 1971, valm. 1973.</p> <p>Paregu kasutusel mitmefunktsioonilise kaubandus- ja büroohonena.</p>	<p>Jõulise modernistliku arhitektuuri keelega administratiivhoone, selge plaanilise ja kujundusliku lahendusega. Iseloomulik on madal lamedakatuseline maht, rõhtsad aknavööd, õhuline klaasist fuajee allkorrusel. Viimistlusmaterjalina on kasutatud heledat krohvi ning akendevahelisel pinnal tumedat puitu. Peafassaadi ülaosa on kohrutatud metallist ning seda ehib Kirovi-nim. kalurkolhoosi sümboolikaga metallpannood.</p> <p>Hoone on hästi säilinud ja hooldatud, tehtud mõningaid muudatusi siseruumides (müügiboks algselt lahtises fuajees jm.), hästi kohaldatav kaasaja nõuetele.</p>	<p>Luuu miljööväärtuslik ala, võtta hoone arvele.</p>
-------------------	--	--	--	--	---

<p>36.</p>	<p>Kaluri tee 5A, Haabneeme, Viimsi vald Kat. nr. 89001:010:1832</p>	 <p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p>	<p>Polikliiniku- ja haiglahoone, endise Kirovi-nimelise kaluri-kolhoosi keskuse kompleksi osa. Arh. Ado Eigi, proj. 1976, valm. 1979</p> <p>Praegu erahaigla Fertlitas (a-st 2004) ja Viimsi haigla kasutuses.</p>	<p>Üks moodsamaid ja suurejoonelisemaid maa-asulate haiglakomplekse nõukogude perioodist, osa tervikliku arhitektuurikeelega Kirovi-nim. kalurikolhoosi keskusest. Iseloomulik madal kahekorruline maht, lamekatus, rõhtsad aknavööd, paneelirüümi järgiv vertikaalne jaotus seinapindadel. Silmatorkav ja funktsionaalne ruumiprogramm pikisuunas jooksuva keskse koridori ning vee-silma ning taimedega ilmes-tatud, läbi korruste ulatuva aatriumiga.</p> <p>Kasutusel algsel otstarbel, välisfassaade muudetud minimaalselt (uued aknad), paraku muudetud algset interjööri värvilahendust (erkoranžides toonides supergraafika asemel ühtlaselt hele interjäär, foto 3).</p>	<p>Luuu miljööväärtuslik ala, võtta hoone arvele.</p>
------------	---	--	--	---	---

37.	<p>Kaluri tee 3, Haabneeme, Viimsi vald Kat. nr. 89001:010:7300</p>	 <p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p>	<p>Kaubandus-teenindushoone, endise Kirovi-nimelise kaluri-kolhoosi keskuse kompleksi osa, kus tegutses kohvik, kauplus, raamatukogu jm. Arh. Ado Eigi, proj. 1974, valm. 1976.</p> <p>Praegu kasutusel kaubandus-teenindushoone.</p> <p>Interjööris endises raamatukogus D. Hoffmanni vitaaž (foto 3).</p>	<p>Moodustab ühe osa tervikliku arhitektuurikeelega Kirovi-nim. kalurikolhoosi keskusest, paarliline hoone vastas asuvale haiglahoonele. Iseloomulik madal kahekorruseline maht, lamekatus, rõhtsad aknavööd, paneelirüüti järgiv vertikaalne jaotus seinapindadel.</p> <p>Hoone on avatud kahe hoone vahelisele siseõuele, teisel küljel, tee pool laoruumid ja teeninduspäasud (foto 2).</p> <p>Kasutusel suures osas algsel otstarbel, välisfassaade muudetud minimaalselt (uued aknad), tehtud muudatusi plaanilahenduses ja interjöörides.</p> <p>Tehniline seisukord kohati halb (fassaadipaneeli varing 2008. a. talvel).</p>	<p>Luua mijõöväärtuslik ala, võtta hoone arvele.</p>
-----	---	--	---	--	--

38.	<p>Mereranna tee 2, 4, 6 Haabneeme, Viimsi vald</p> <p>Kat. nr-d: 89001:010:6660 89001:010:6670 89001:010:6680</p>		<p>Korterelamud, endise Kirovi-nimelise kalurikolhoosi keskuse kompleksi kuuluv elamurajoon. Arh. Rein Hansberg, Proj. 1975, valm. 1980</p> <p>Elamud säilinud oma algkujul, väiksemad detailimuudatused (uued aknad, välisused jm.).</p>	<p>Kolmest poolkaarjast elamust koosnev grupp moodustab ühe osa tervikliiku arhitektuurikeelega Kirovi-nim. kalurikolhoosi keskusest. Ajastuomase arhitektuuri ja õnnestunud hobuserauakujulise planeerimisskeemiga kooperatiivelamute grupp. Hooned on liigendatud eri kõrgustena ümber kaitsud ja haljastatud sisehoovi, ühe trepikojaga 2-5-korruseliste sektsioone lamute allkorrusel on sauna- ja ühisruumid.</p>	<p>Luuu miljööväärtuslik ala, võtta hoone arvele.</p>
-----	--	--	---	--	---

<p>39.</p> <p>Kaluri tee 10, Haabneeme, Viimsi vald</p> <p>Kat. nr. 89001:010:3396</p>	 <p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.-4.</p>	<p>Lasteaed „Piilupesa“, I järk tüüpprojekt (arh. Anastasia Varus), valm. 1971, II järk arh. Ado Eigi, sisekuj. Niina Eigi, proj. 1981-1982, valm. 1983.</p> <p>Endiselt kasutusel lasteaiana. Säilinud al</p>	<p>Moodustab ühe osa tervikliku arhitektuurikeelega Kirovi-nim. kalurikolhoosi keskusest. Lasteaia vanem osa, I järk, on ajastuomane, madal ühekorruline hoone, lameda katuse ja suurte aknapindadega, kus rühmaruumid jagunevad ümber keskse koridori eraldiseisvate mahtudena.</p> <p>II järk on fantaasiaküllane tõlgendus lastepärasest muinasjutulossist lahendatuna ajastuomases postmodernistlikus võtmes. Hoonega liitub rohke ruumiprogramm ning dekoratiivne sisekujundus- ja mööbilahendus.</p> <p>Hoone on rahuldavas seisus, suuremaid juurde- ja ümberehitusi teostatud ei ole, jääb kasutusse lasteaiana.</p>	<p>Luuu mijjööväärtuslik ala, võtta hoone arvele.</p>
---	---	--	--	---

<p>40.</p>	<p>Nurme tee 3, Pringi küla, Viimsi vald Kat. nr. 89001:010:1721</p>	 <p>1. 2. 3.</p>	<p>Koolihoone, end. Viimsi algkool. Arh. ..., 1925-1926. Praegu SA Viimsi Muuseumid kasutuses Rannarahva muuseumina (Viimsi koduloomuuseum)</p>	<p>Ajastuomane maakoolimaja, kahekorruseline kõrge viilkatusega puithoone, viimistletud püstise laudvooderdusega. 1920-ndate traditsionalismile omased ruudukujulised, tiheda ruudustikuga avarad aknad, pööningukorruse poolkaarjad otsaaknad. Tagafassaadil püstine trepikojaaken.</p> <p>Kool ei tegutse majas alates 1981. a-st, kui valmis uus koolimaja haabneeme alevikus. Täna on maja renoveeritud, värvitud, paigaldatud uus plekk-katus. Väiksemate ümberehituste raames on laiendatud ärkikorruse aknaid ning tehtud ühte otsa katusele uus väljajehitus (foto 3).</p> <p>Heas korras ja hooldatud hoone.</p>	<p>RKM- teha ekspertiis kaalumaks või- malust kaitseks riikliku kultuuri- mälestisena</p>
------------	--	---	---	---	---

41.		<p>Kirovi-nimelise kalurikolhoosi endine kontorihoone. Tüüpprojekt, 1960. aastate algus.</p> <p>Tumeda terrassitkrohviga kaetud kahekorruline hoone on säilinud ilma olulisemate väliskuju ja -detailide muudatusteta, praegu kasutusel büroo- ja kaubanduspinnana.</p>	<p>Ajastumaste detailide ja kujunduslaadiga kolhoosi kontorihoone, teega paralleelselt paikneva hoone on liigendatud kaheks: suuremaks büroodeploksiks ja ühekorruseliseks väikseks abiplokiiks, fassaadis eendub metaalpostidele toetuv tõusev varikatus. Trepikoda rõhutab suur aken.</p> <p>Hoone on hästi säilinud ja heas seisukorras, esindab tüüpilist varast kolhoosi- või maa-arhitektuuri, mille sellisel tasemel säilinud näiteid pole kuigi palju alles.</p>	<p>Luuu mijööväärtuslik ala, võtta hoone arvele.</p>
-----	--	---	--	--

42.			<p>Viimsi keskkooli hoone. Arh. Rein Hansberg, valm. 1981.</p> <p>Tegutses kuni 2006. a- ni koolina, hetkel eraomandis, seisab kasutuseta ning on seetõttu tehniliselt halvas seisukorras.</p>	<p>Moodustab ühe osa tervikliku arhitektuurikeelega Kirovi- nim. kalurikolhoosi keskusest. Ajastuomane rangeilmeline kooliarhitektuur, sobitub keskuse modernistliku arhitektuurikeelega, esindab luksusliku ruumiprogrammiga (mh. talveaed, võimla, internaat, huvialaringide tiib) maakoolimaja.</p> <p>Esinduslik näide nõukogudeaegse suurmajandi ehitusvõimalustest ja sotsiaalsest baasist.</p> <p>Eraomanduse ja funktsiooni puudumise tõttu hoone tulevik ja säilimine ebaseelge, algkujul säilimine ilmselt ohustatud.</p>	<p>Luuu mijõöväärtuslik ala, võtta hoone arvele.</p>
-----	--	--	--	---	--